Foto: Delphy

Compost opwaarderen voor betere bodemkwaliteit

Een goede compost is een waardevolle bodemverbeteraar en het gebruik van compost past goed bij de kringloopgedachte. Binnen Europa is een interregionaal samenwerkingsproject Soilcom gestart met als doel dat boomkwekers, bollentelers en groentetelers de bodemkwaliteit verbeteren door toepassing van specifieke compost.

René van Tol
boomkwekerij@hortipoint.nl

Composteren wordt nogal eens gezien als goedkope manier voor afvalverwerking. Soilcom (zie kader: Wat is Soilcom?) wil dit opwaarderen tot het maken van een bodemverbeteraar van hoge kwaliteit, afgestemd op de behoeften van verschillende teelten en bodems. Het project richt zich op verschillende onderdelen en projectpartners wisselen hun kennis uit.

Bij composteerders uit verschillende landen is compost verzameld dat in laboratoria wordt onderzocht op chemische, biologische en andere eigenschappen. Er komen demoproeven met verschillende composten en materialen. Met nieuwe analysemethoden wordt de invloed op het bodemleven gemeten. Er worden studiegroepen met teeltbedrijven opgezet om info te delen en samen demo's rond compost op maat uit te werken. Dit kan zowel compost op maat van een bepaalde toepassing, bodemtype of teelt zijn, als een verbetering van de algemene compostkwaliteit. Er is ook aandacht voor het opstellen van kwaliteitsnormen. Tevens wordt gekeken naar de regionale reststromen die bij composteerders binnenkomen en naar de invloed op de kwaliteit van de compost.

Als laatste, maar zeker niet onbelangrijk punt, wordt er in Soilcom aandacht besteed aan de wet- en regelgeving.

Compost kan een belangrijke rol spelen bij de organische stofvoorziening. Compost bevat relatief veel effectieve organische stof, vergeleken met de meeste mestsoorten.

Wet- en regelgeving nog niet klaar voor circulaire landbouw

Overheidsbeleid ondersteunt meer en meer de circulaire economie en circulaire landbouw. De Nederlandse en Europese wet- en regelgeving is daar echter nog niet altijd klaar voor. Vanuit het project worden de contacten gelegd met de beleidsmakers in Brussel en worden zij op de hoogte gehouden van de vorderingen van het project.

Kwaliteit landbouwgrond

In heel Europa vraagt de kwaliteit van de landbouwgrond de aandacht. Het is belangrijk voldoende organische stof aan te voeren om het organische stofgehalte in de bodem op peil te houden, of te verhogen. Dit is belangrijk voor diverse factoren zoals het verbeteren van de bodemvruchtbaarheid, het verbeteren van de bodemstructuur, watervasthoudend vermogen, buffering van mineralen en het stimuleren van het bodemleven. Dat leidt onder andere tot het verbeteren van de weerbaarheid tegen ziekten en plagen.

Het is niet alleen belangrijk dat er voldoende organische stof wordt aangevoerd, maar ook diversiteit is van belang. De bodem heeft behoefte aan organische stof met verschillende afbraaksnelheden: een mix van jonge, actieve en stabiele organische stof. Zo wordt organische stof voldoende opgebouwd en is er voldoende voeding beschikbaar voor het bodemleven. Compost kan een belangrijke rol spelen bij de organische stofvoorziening.

Effectieve organische stof

Om het organische-stofgehalte in de bodem te handhaven, moet er evenveel effectieve organische stof worden aangevoerd als er wordt afgebroken in de bodem of afgevoerd met kluiten. Effectieve organische stof is de hoeveelheid organische stof die één jaar na toediening nog over is in de bodem en dan deel uitmaakt van de bodem-organische stof.

Het gebruik van compost is gunstig voor bodemverbetering en voldoende aanvoer van effectieve organische stof. Compost bevat namelijk relatief veel effectieve organische stof ten opzichte van de hoeveelheid fosfaat. Dit is gunstig vanwege het mestbeleid.

De meeste mestsoorten leveren te weinig effectieve organische stof ten opzichte van de hoeveelheid fosfaat. Bijvoorbeeld: vaste rundveemest bevat 4,4 kg fosfaat per ton en levert 132 kg effectieve organische stof per ton. Volgens het mestbeleid mag op een grond met een hoog fosfaatgehalte in de bodem (Pw-getal > 55) slechts 40 kg/ha fosfaat worden aangevoerd. Dat komt overeen met maar 9 ton/ha rundveemest ofwel circa 1.200 kg effectieve organische stof. In de praktijk is dat in veel gevallen veel te weinig, waardoor de bodemkwaliteit achteruitgaat.

Fosfaatvrijstelling compost

Voor compost geldt een fosfaatvrijstelling. U hoeft 50% van de gebruikte hoeveelheid fosfaat niet mee te tellen voor de mestwetgeving, met een bovengrens van 3,5 g/kg droge stof. Bij een compost die 4 kg fosfaat per ton bevat, komt dat overeen met 20 ton/ha compost. Een compost bevat 150-200 kg effectieve organische stof per ton. Dit komt overeen met 3.000-4.000 kg effectieve organische stof.

Sinds 2020 kent het mestbeleid daarnaast een nieuwe uitzondering. Op percelen met hoog fosfaatgehalte mag om te werken aan de organische stofvoorziening, 5 kg/ha fosfaat extra worden uitgereden mits het gaat om compost of strorijke mest. Dat betekent in dit rekenvoorbeeld 2,5 ton/ha extra compost waarmee je op een totaal van 3.375 tot 4.500 kg effectieve organische stof komen.

Diverse compost op de markt

Op de markt wordt een groot aantal compostsoorten aangeboden. Grofweg zijn deze in groepen te verdelen naar herkomst van de verwerkte organische reststoffen: GFT-compost, groencompost en bladcompost. Behalve de gebruikte materialen hebben ook het composteringsproces en zeefproces bij de composteerder invloed op de kwaliteit. Zo wordt hout-mulchcompost aangeboden. Dit ontstaat door vroeg in het composteringsproces bepaalde fracties te scheiden. Daarnaast zijn er composteerders die bepaalde producten aan de compost toevoegen.

Wees bij compost kritisch op de kwaliteit die u gebruikt. Voor een verantwoord en veilig gebruik van compost is het noodzakelijk om over kwaliteitscriteria te beschikken. Vraag altijd vooraf een analyse op om de kwaliteit te kunnen beoordelen. Gebruik bij voorkeur gecertificeerde compost. Om kwaliteit te borgen zijn er in Nederland twee keurmerken: Keurcompost en Compost met RHP-keurmerk. <

Wat is Soilcom?

Verschillende universiteiten, proefcentra, agro-adviesbureaus en vertegenwoordigers van de compostindustrie uit de Noordzeeregio (Denemarken, Duitsland, Nederland, België en het Verenigd Koninkrijk) zijn 2019 gestart met het interregionale project Soilcom. Samen werken zij aan meer kennis over de effecten van compost op diverse grondsoorten en in diverse teelten. Daarbij kijken zij ook naar de wijze van productie van de compost en welke ingangsstromen van het composteringsproces leiden tot een specifiek eindproduct.

Soilcom richt zich vooral op de groenteteelt, bollenteelt, sierteelt én boomkwekerij in de landen en provincies rondom de Noordzee. Het project wordt voor een belangrijk deel gefinancierd door de EU. Het wordt uitgevoerd door de onderzoeksinstellingen Aarhus University, James Hutton Institute, ILVO, PSKW, PCA, PCS en Hamburg University of Technology, de adviesbureaus Delphy en Horti-advise Scandinavia en de compostproducenten Klintholm i/s, Stadtreinigung Hamburg en Vlaco.

Delphy en partners in andere landen (zoals het Belgische Proefcentrum voor Sierteelt) zetten binnen het project demoproeven met verschillende composten en materialen op.

deBoomkwekerij
10 8 mei 2020
deboomkwekerij.nl

Druppelirrigatie in opmars

pagina 14

8 Mensen met arbeidsbeperking aanwinst voor bedrijf

22 Compost opwaarderen voor betere bodemkwaliteit

31 Wat doen najaarsbeurzen in tijden van corona?